

УДК: 796.818 (075)

Євтушенко Є. Г.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри фізичного виховання Сумського національного

аграрного університету, м. Суми

Білобров В. М.,

*старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та професійної
підготовки Донецького державного університету внутрішніх справ,*

м. Кривий Ріг

Десямба М. М.,

*викладач кафедри вогневої та спеціальної підготовки факультету
службово-бойової діяльності Національної гвардії України Київського
інституту Національної гвардії України, м. Київ*

Мазур В. Й.,

*викладач кафедри спорту та спортивних ігор Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка,*

м. Кам'янець-Подільський

Мердов С. П.,

*Старший викладач кафедри спеціальної фізичної та домедичної
підготовки факультету №3 Донецького державного університету
внутрішніх справ, м. Кропивницький*

Сирмамійх В. В.,

*викладач кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки
факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх
справ, м. Кропивницький*

**МОНІТОРИНГ АРСЕНАЛУ РІДКІСНИХ ПРИЙОМІВ
БОРОТЬБИ САМБО**

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної та довідкової літератури (моніторингу спеціалізованих Інтернет-джерел), членами науково-дослідної групи встановлено, що актуальним питанням визначення техніко-тактичного арсеналу одноборців високої кваліфікації присвячено недостатню кількість досліджень, це у свою чергу підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Головною метою дослідження є визначення технічного арсеналу рідкісних прийомів боротьби самбо (спортивний розділ). В процесі дослідно-аналітичної роботи членами науково-дослідної групи були використані наступні методи: абстракції, вимірювання, експертного оцінювання, опитування, порівняння, спостереження тощо. Крім цього було використано власний досвід організації системи багаторічної підготовки одноборців високої кваліфікації.

В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи визначено технічний арсенал рідкісних прийомів боротьби самбо (спортивний розділ), який складається з 10 основних груп техніко-тактичних дій досліджуваного одноборства, а саме: 1) кидки за допомогою ніг; 2) кидки із використанням тулуба; 3) кидки через груди; 4) кидки із використанням рук; 5) кидки обертом; 6) перевероти; 7) комбінації з кидків; 8) комбінації, які розвиваються під час опору супротивника в процесі першого кидка; 9) захист проти кидків; 10) прийоми боротьби лежачи.

Включення відповідного змістового наповнення зазначених вище груп техніко-тактичних дій боротьби самбо в систему багаторічної підготовки спортсменів та спортсменок різних вікових груп та вагових категорій сприятиме підвищенню показників їхньої змагальної діяльності. Це забезпечить підвищення іміджу України на світовій спортивній арені.

Членами науково-дослідної групи пропонується тренерам, які спеціалізуються в боротьбі самбо інформацію прийняти до уваги та включити перелік рідкісних прийомів досліджуваного одноборства в

систему самоосвіти з подальшим впровадженням їх в систему багаторічної підготовки підлеглих самбістів та самбісток.

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають проведення аналітико-статистичного аналізу техніко-тактичної підготовленості самбістів високої кваліфікації – учасників «ЧС-2022».

Ключові слова: аналітика, боротьба самбо, моніторинг, одноборства, прийоми, статистика, спортивні види боротьби, технічний арсенал, тренувальний процес

Yevtushenko Yevhen, Bilobrov Volodymyr, Deliamba Mykhailo, Mazur Vasyl, Merdov Stanislav, Syrmamiikh Victor. Monitoring the arsenal of rare Technical actions in Sambo wrestling. According to the results of the analysis of Scientific and methodological and reference literature (monitoring of specialized Internet sources), the members of the Scientific Research Group established that insufficient number of studies have been devoted to the topical issue of defining the Technical and Tactical arsenal of highly qualified wrestlers, this, in turn, emphasizes the relevance and practical component of the chosen direction of Scientific research.

The main goal of the study is to determine the Technical arsenal of rare Sambo fighting techniques (sports section). In the process of research and analytical work, members of the Research Group used the following methods: abstraction, measurement, expert evaluation, survey, comparison, observation, etc. In addition, our own experience in organizing a System of long-term training of highly qualified wrestlers was used.

As a result of the theoretical research, the members of the Scientific Research Group determined the Technical arsenal of rare methods of Sambo wrestling (sports section), which consists of 10 main groups of Technical and Tactical actions of the studied single combat, namely: 1) throws with the help of legs; 2) throws with the use of the body; 3) throws through the chest; 4) throws

with the use of hands; 5) spin throws; 6) takeover; 7) combinations with throws; 8) combinations that develop during the opponent's resistance during the first throw; 9) defense against throws; 10) lying wrestling techniques.

The inclusion of the appropriate content of the above-mentioned groups of Technical and Tactical Sambo fighting actions in the System of long-term training of sportsmen and women of different age groups and weight categories will contribute to increasing the indicators of their competitive activity. This will ensure the improvement of the image of Ukraine on the world sports arena.

The members of the Research Group suggest that trainers who specialize in Sambo wrestling take the information into account and include the list of rare techniques of the studied single combat in the System of self-education, with their subsequent introduction into the System of long-term training of subordinate Sambo wrestlers.

Prospects for further research in the chosen field of Scientific research include an analytical-statistical analysis of the Technical –Tactical preparedness of highly qualified Sambo athletes – participants of the "World Championship-2022".

Keywords: *analytics, Sambo wrestling, monitoring, single combat, techniques, statistics, wrestling sports, Technical arsenal, training process*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Висока конкуренція серед спортсменів та спортсменок високої кваліфікації, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби, зокрема – боротьбі самбо, вимагає від представників тренерських «штабів» пошуку новітніх методик, педагогічних моделей, технологій (форм та методів) оптимізації системи багаторічної підготовки однокорців. Це дозволить підвищити результативність виступу українських спортсменів та спортсменок на змаганнях різних рангів.

На сьогодні боротьба самбо (спортивний розділ, бойовий розділ, пляжне самбо) є живою матерією, яка увібрала в себе найкращі та ефективні

техніки існуючих бойових мистецтв, що робить змагання за участю провідних одноборців досить динамічними та привабливими для глядачів. Враховуючи введені зміни до Правил боротьби самбо, актуальності набуває пошук (розроблення) нових техніко-тактичних дій, які забезпечують перевагу українських борців (борчинь) під час змагальних та навчально-тренувальних сутичок над суперниками у найкоротший час із мінімальною витратою сил тощо.

Відповідно до вище зазначеного, на сьогодні проведення теоретичного дослідження у напрямі моніторингу бойового арсеналу техніко-тактичних дій зазначеного вище одноборства є своєчасним, що у майбутньому сприятиме підвищенню показників змагальної діяльності українських спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо (інших спортивних видах боротьби) під час їхньої участі в змаганнях різних рангів.

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт: кафедри вогневої та спеціальної підготовки факультету СБД Київського інституту Національної гвардії України; кафедри фізичного виховання Сумського національного аграрного університету, а також профільних кафедр закладів вищої освіти відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (ініціативний проєкт «Аналітика-САМБО»).

Аналіз останніх досліджень і публікацій (1 етап, липень-серпень 2022 р.) дозволив визначити низку наукових праць: О. Хацаюка, Б. Кіндзера, О. Пришви, А. Івченко, С. Кулібаби, О. Кусовської [1], А. Турчинова, О. Хацаюка, С. Кулібаби, К. Задорожного, М. Богданова, В. Волянського [2], І. Ковальова, С. Ільченка, С. Замрозевич-Шадріної, А. Дяченко, Т. Людовик, А. Антонюка [3], А. Забори, С. Замрозевич-Шадріної, В. Колеснікова, О. Хацаюка, Р. Павлова [4], О. Пришви Д. Драгунова, М. Голубничого, Р. Павлова, С. Кулібаби, Л. Мичковської [5], які у своїх працях висвітлили

актуальні напрями організації системи багаторічної підготовки спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо.

Достатньо цікавими та інформативними є наукові праці учених: N. Hammami, S. Hattabi, A. Salhi, T. Rezgui, M. Oueslati, A. Bouassida [6], К. Ананченка, О. Хацаюка, Ф. Загури, Л. Огньової [7], L. Korobeinikova, G. Korobeynikov, W. Cynarski, O. Borysova, V. Kovalchuk, S. Matveev, A. Vorontsov, V. Novak [8], L. Barreto, E. Aedo-Muñoz, D. Soto, B. Miarka, C. Brito [9], Б. Семеніва, Г. Шутки, Т. Приставського, А. Бабича, І. Якимишина [10] – у яких розкриті особливості удосконалення системи техніко-тактичної підготовленості одноборців, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби.

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної та довідкової літератури (моніторингу спеціалізованих Інтернет-джерел), членами науково-дослідної групи (НДГ) встановлено, що актуальним питанням визначення техніко-тактичного арсеналу одноборців високої кваліфікації присвячено недостатню кількість досліджень, це у свою чергу підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення технічного арсеналу рідкісних прийомів боротьби самбо (спортивний розділ).

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити наступні завдання:

- провести аналіз науково-методичної літератури у напрямі організації системи багаторічної підготовки спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо;

- здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури з проблематики удосконалення техніко-тактичної підготовленості одноборців, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби.

Методи дослідження. В процесі дослідно-аналітичної роботи членами науково-дослідної групи (О. Хацаюк, Є. Євтушенко, В. Білобров, М. Делямба, В. Мазур, С. Мердов, В. Сирмамійх – провідні учені та практики

у обраному напрямі наукової розвідки) були використані наступні методи: абстракції, вимірювання, експертного оцінювання, опитування, порівняння, спостереження тощо. Крім цього було використано власний досвід організації системи багаторічної підготовки одноборців високої кваліфікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. У динаміці другого етапу (вересень – грудень 2022 р.) членами науково-дослідної групи (НДГ) на підставі аналізу науково-методичної літератури [1, 3, 5], а також моніторингу спеціалізованих Інтернет-джерел [11, 12] встановлено, що серед окремих тренерів з досліджуваного одноборства існує наступне твердження – «якщо на чергових змаганнях з боротьби самбо одноборці успішно використовували 15-20 прийомів (технічних дій), а решта у них не мали успіху, то доцільним є вивчення та удосконалення лише тих прийомів, які були реалізовані і мали успіх».

На думку членів НДГ ця гіпотеза є помилковою. Крім цього, ми вважаємо, що деякі прийоми (техніко-тактичні комбінації) після вдалого їхнього застосування самбістами та самбістками високої кваліфікації під час змагань найвищих рангів стають популярними, однак не на тривалий час. Проти цих, нових техніко-тактичних дій (прийомів) провідними тренерами розробляються (моделюються) відповідні захисні техніки та контрприйоми, що призводить до зниження їхньої ефективності (бойового потенціалу).

Доцільно зауважити, що в окремих випадках новітні техніки (прийоми, техніко-тактичні дії) можуть взагалі зникнути назавжди з арсеналу висококваліфікованих спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо (інших спортивних видах боротьби). Такий процес є закономірним. Тому вивчення лише новітніх та популярних прийомів (техніко-тактичних дій) у обраному виді одноборства є недоцільним. Аналізуючи власний досвід багаторічної підготовки одноборців доцільно констатувати, що так зване «натаскування» у підсумку завжди дає більш гірші результати, ніж різностороння та збалансована

(всебічна і системна) багаторічна підготовка.

Наступний блок даного етапу передбачав визначення технічного арсеналу рідкісних прийомів боротьби самбо (спортивний розділ). З цією метою членами НДГ було проведено відеоаналіз змагань найвищих рангів з боротьби самбо (2019-2022 р.р.). Крім цього, зазначеними вище фахівцями було проведено моніторинг спеціальної та довідкової літератури, у якій розкриті особливості формування технічної підготовленості одноборців, які спеціалізуються в спортивному розділі боротьби самбо (рис. 1).

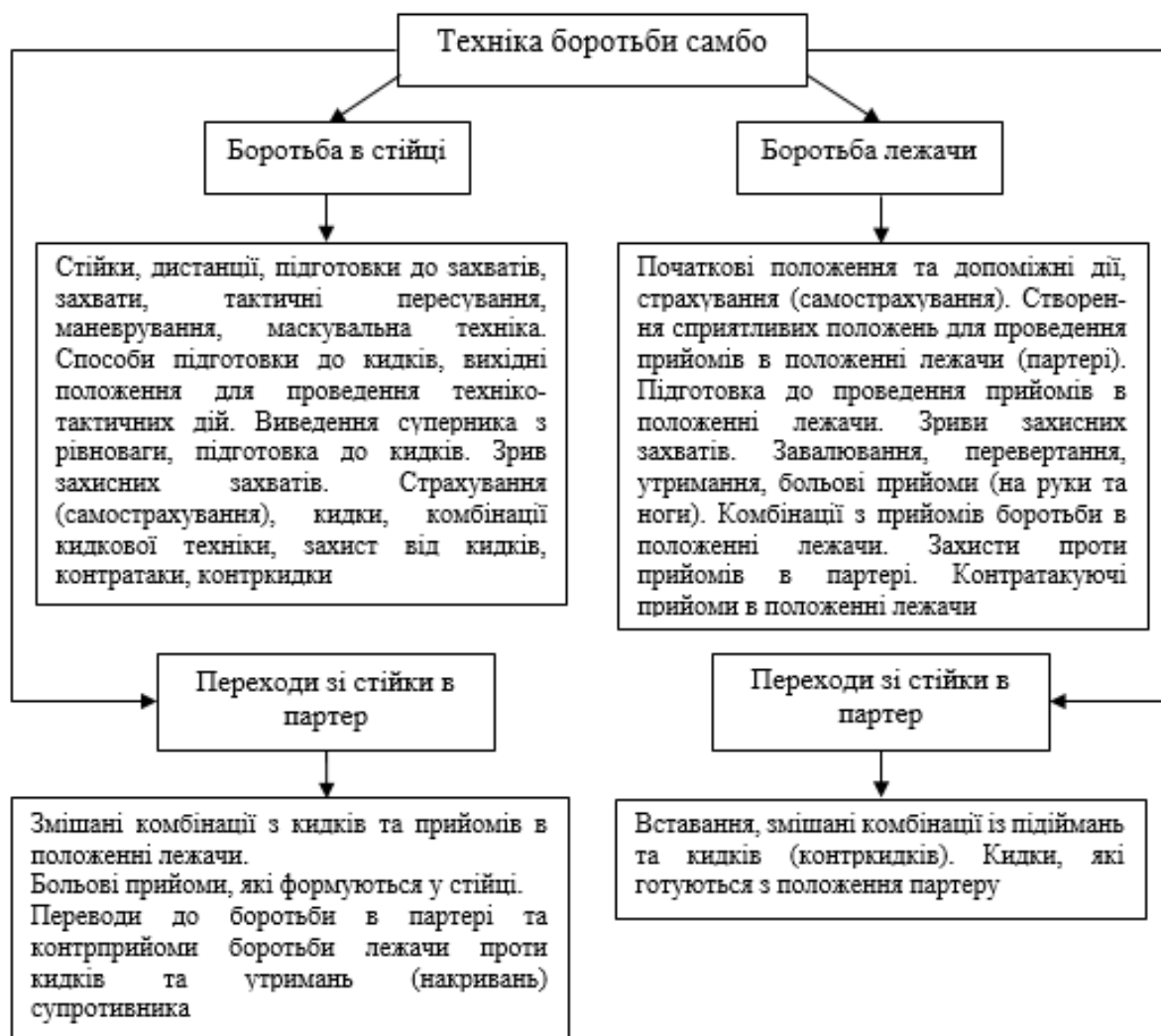

Рис. 1. Техніка боротьби самбо (спортивний розділ)

Аналізуючи наявну інформацію нами встановлено 10 основних груп техніко-тактичних дій боротьби самбо (рис. 2), а саме: 1) кидки за допомогою ніг; 2) кидки із використанням тулуба; 3) кидки через груди; 4)

кидки із використанням рук; 5) кидки обертом; 6) перевороти; 7) комбінації з кидків; 8) комбінації, які розвиваються під час опору супротивника в процесі першого кидка; 9) захист проти кидків; 10) прийоми боротьби лежачи.

Рис. 2. Основні групи техніко-тактичних дій боротьби самбо (спортивний розділ)

В процесі подальшої дослідно-аналітичної роботи нами були визначені прийоми з відповідної групи техніко-тактичних дій досліджуваного одноборства, які є достатньо ефективні, однак на думку експертів вважаються рідкісними:

1. Кидки за допомогою ніг (передня підніжка із захватом руки ліктювим згином; передня підніжка зі зворотним захватом ноги зсередини; бокова підніжка; бокова підніжка зі зворотним захватом руки під плече; зачіп ззовні; зачіп ззовні посадкою; зачіп п'ятою зсередини; зачіп стопою з падінням; відхват; передня підсічка з падінням; передня підсічка із захватом ноги ззовні; задня підсічка в коліно; задня підсічка в коліно однойменної ноги; підсічка зсередини в коліно; підсад стегном зсередини; підсад

гомількою з падінням; підсад однойменним підйомом ззовні; підсад тулуба із захватом обох п'ят).

2. Кидки із використанням тулуба («млин» із захватом обох рук; «млин» із захватом однойменної руки та ноги; кидок зворотнім захватом руки під плече).

3. Кидки через груди (кидок через груди; зворотній кидок через груди).

4. Кидки із використанням рук (кидок ривком за п'яту; кидок ривком за гомілку; кидок ривком за однойменне стегно ззовні із захватом передпліччя під плече; кидок роздільним захватом обох ніг; кидок зворотнім захватом обох ніг).

5. Кидки обертотом (кидок обертотом в сторону).

6. Перевороти (переворот із захопленням поясу спереду та ззаду; боковий переворот із захватом ноги зсередини; задній переворот).

7. Комбінації з кидків (передня підніжка від підсічки зсередини в коліно; бокова підніжка від бокової підсічки; підсад гомількою від кидка через голову; підсад стопою від зачепа ззовні посадкою; «ножиці» від бокової підсічки; кидок зворотнім захватом обох ніг від бокової підсічки).

8. Комбінації, які розвиваються під час опору супротивника в процесі першого кидка (зачіп зсередини від кидка захопленням руки на плече; подвійний зачіп від підсаду гомількою).

9. Захист проти кидків (захист зацепом стопою проти зачепа зсередини; захист зацепом гомількою проти «млина»; кидок захватом гомілки проти обхвата тулуба ззаді; кидок через груди після захисту переступанням через ногу проти передньої підніжки, або кидка через стегно; кидок обертотом проти кидків із захватом ноги (ніг); кидок через голову проти зачепа зсередини).

10. Прийоми боротьби лежачи (роз'єднання рук стисканням; перевертання косим захватом; перевертання кувирком з підсадом тулуба стегном; утримання зі сторони голови без захоплення рук; перегинання ліктя за допомогою передпліччя зверху; перегинання ліктя через

передпліччя; перегинання ліктя через передпліччя з положення утримання зі сторони плеча; перегинання ліктя через передпліччя з положення противника на четвереньках; перегинання ліктя через руку противника; вузол захватом передпліччя під плече; вузол із захватом своєї ноги; зворотній вузол захопленням руки між ніг; ущемлення Ахіллесового сухожилля лежачи на супротивнику та сковуючи його вільну ногу; перегинання тазостегнового суглобу; перегинання тазостегнового суглобу супротивнику, який лежить на животі; перегинання тазостегнового суглобу ногою сковуючи гомілку).

Аналізуючи змістове наповнення кожної групи техніко-тактичних дій досліджуваного одноборства вважаємо, що включення у програми багаторічної підготовки спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в боротьбі самбо (спортивний розділ) різних вікових груп та вагових категорій перелічених вище рідкісних прийомів (техніко-тактичних дій) значним чином розширить індивідуальний арсенал техніко-тактичної підготовленості, що сприятиме успішній їхній змагальній діяльності під час участі в змаганнях різних рангів.

Враховуючи вище викладене доцільно констатувати, що поставлені перед нами завдання виконанні, а головна мета дослідження – досягнута.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи визначено технічний арсенал рідкісних прийомів боротьби самбо (спортивний розділ), який складається з 10 основних груп техніко-тактичних дій досліджуваного одноборства, а саме: 1) кидки за допомогою ніг; 2) кидки із використанням тулуба; 3) кидки через груди; 4) кидки із використанням рук; 5) кидки обертом; 6) перевороти; 7) комбінації з кидків; 8) комбінації, які розвиваються під час опору супротивника в процесі першого кидка; 9) захист проти кидків; 10) прийоми боротьби лежачи.

Включення відповідного змістового наповнення зазначених вище груп техніко-тактичних дій боротьби самбо в систему багаторічної

підготовки спортсменів та спортсменок різних вікових груп та вагових категорій сприятиме підвищенню показників їхньої змагальної діяльності. Це забезпечить підвищення іміджу України на світовій спортивній арені.

Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему багаторічної підготовки самбістів та самбісток, членів збірних команд: Донецького державного університету внутрішніх справ, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; Київського інституту Національної гвардії України та Сумського національного аграрного університету. Членами науково-дослідної групи пропонується тренерам, які спеціалізуються в боротьбі самбо інформацію прийняти до уваги та включити перелік рідкісних прийомів досліджуваного одноборства в систему самоосвіти з подальшим впровадженням їх в систему багаторічної підготовки підлеглих самбістів та самбісток.

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають проведення аналітико-статистичного аналізу техніко-тактичної підготовленості самбістів високої кваліфікації – учасників «ЧС-2022».

Література

1. Хацаюк О., Кіндзер Б., Пришва О., Івченко А., Кулібаба С., Кусовська О. Програма удосконалення техніко-тактичної підготовленості одноборців-ветеранів (на прикладі борців самбо). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2021. – Вип. 6 (137). С. 121-127.

2. Турчинов А., Хацаюк О., Кулібаба С., Задорожний К., Богданов М., Волянський В. Критерії та рівні сформованості готовності тренерів з одноборств до побудови тактичних схем ведення двоборства із супротивником. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні*

проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Київ, 2022. – Вип. 8 (153). С. 98-104.

3. Ковальов І., Ільченко С., Замрозович-Шадріна С., Дяченко А., Людовик Т., Антонюк А. Аналіз техніко-тактичної підготовленості спортсменок високої кваліфікації, які спеціалізуються в боротьбі самбо за підсумками «ЧС-2021». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2022. – Вип. 2 (146). С. 63-69.

4. Забора А., Замрозович-Шадріна С., Колесніков В., Хацаюк, О., Павлов Р. Особливості техніко-тактичного арсеналу спортсменів високої кваліфікації, які спеціалізуються в боротьбі самбо. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2022. – Вип. 4 (149). С. 53-59.

5. Пришва О., Драгунов Д., Голубничий М., Павлов Р., Кулібаба, С., Мичковська Л. Аналітичний огляд техніко-тактичної підготовленості самбістів високої кваліфікації за підсумками «ЧС-2021». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2022. – Вип. 3 (148). С. 109-115.

6. Hammami, N.; Hattabi, S.; Salhi, A.; Rezgui, T.; Oueslati, M.; Bouassida, A. Combat sport injuries profile: A review. *Sci. Sports* 2018, 33, 73-79.

7. Ананченко К.В., Хацаюк О.В., Загура Ф.І., Огньова Л.Ю. Вдосконалення техніко-тактичної підготовленості дзюдоїстів 17-18 років. *Науково-методичний журнал «Єдиноборства»*. Харків, 2020. – Вип. 2 (16). С. 4-13.

8. Korobeinikova, L.; Korobeynikov, G.; Synarski, W.; Borysova, O.; Kovalchuk, V.; Matveev, S.; Vorontsov, A.; Novak, V. Tactical Styles of

Fighting and Functional Asymmetry of the Brain Among Elite Wrestlers. *Ido Mov. Cult. J. Martial Arts Anthropol.* 2020, 20, 433-443.

9. Barreto, L.B.M.; Aedo-Muñoz, E.A.; Soto, D.A.S.; Miarka, B.; Brito, C.J. Road to Tokyo Olympic Games: Do new judo rules change the Technical - Tactical behaviour of elite male athletes? *Int. J. Perform. Anal. Sport* 2021, 21, 1140–1148.

10. Семенів Б., Шутка Г., Приставський Т., Бабич А., Якимишин І. Підвищення рівня спеціальної працездатності спортсменів в Українській боротьбі на поясах на етапі підготовки до основних змагань. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2022. – Вип. 4 (149). С. 101-107.

11. Міжнародна федерація самбо (МФС). 2023. URL: <https://Sambo.sport/en/> (дата звернення: 12.01.2023).

12. Федерація самбо України (ФСУ). 2023. URL: <http://Sambo.net.ua> (дата звернення: 12.01.2023).

References

1. Khatsaiuk O., Kindzer B., Pryshva O., Ivchenko A., Kulibaba S., Kusovska O. The program for improving the Technical and Tactical preparedness of veteran wrestlers (on the example of Sambo wrestlers). *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2021. – Issue 6 (137). P.p. 121-127.

2. Turchynov A., Khatsaiuk O., Kulibaba S., Zadorozhnyi K., Bogdanov M., Volyanskyi V. Criteria and levels of formation of the readiness of single combat coaches to build Tactical schemes for conducting a duel with an opponent. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Kyiv, 2022. – Issue 8 (153). P.p. 98-104.

3. Kovalev I., Ilchenko S., Zamrozevych-Shadrina S., Dyachenko A., Ludovyk T., Antonyuk A. Analysis of the Technical and Tactical preparedness of highly qualified female athletes who specialize in Sambo wrestling according to the results of the "2021 World Championships". Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2021. – Issue 2 (146). P.p. 63-69.

4. Zabora A., Zamrozevych-Shadrina S., Kolesnikov V., Khatsaiuk, O., Pavlov R. Peculiarities of the Technical and Tactical arsenal of highly qualified athletes who specialize in Sambo wrestling. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2022. – Issue 4 (149). P.p. 53-59.

5. Pryshva O., Dragunov D., Golubnychiy M., Pavlov R., Kulibaba, S., Mychkovska L. Analytical review of the Technical and Tactical preparedness of highly qualified Sambo athletes based on the results of the "World Cup 2021". Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2022. – Issue 3 (148). P.p. 109-115.

6. Hammami, N.; Hattabi, S.; Salhi, A.; Rezgui, T.; Oueslati, M.; Bouassida, A. Combat sport injuries profile: A review. *Sci. Sports* 2018, 33, 73-79.

7. Ananchenko K.V., Khatsaiuk O.V., Zagura F.I., Ogniova L.Yu. Improving the Technical and Tactical preparation of judokas aged 17-18. Scientific and methodical magazine "Edynoborstva". Kharkiv, 2020. – Issue 2 (16). P.p. 4-13.

8. Korobeinikova, L.; Korobeynikov, G.; Cynarski, W.; Borysova, O.; Kovalchuk, V.; Matveev, S.; Vorontsov, A.; Novak, V. Tactical Styles of Fighting and Functional Asymmetry of the Brain Among Elite Wrestlers. *Ido Mov. Cult. J. Martial Arts Anthropol.* 2020, 20, 433-443.

9. Barreto, L.B.M.; Aedo-Muñoz, E.A.; Soto, D.A.S.; Miarka, B.; Brito, C.J. Road to Tokyo Olympic Games: Do new judo rules change the Technical – Tactical behaviour of elite male athletes? *Int. J. Perform. Anal. Sport* 2021, *21*, 1140-1148.

10. Semeniv B., Shutka G., Prystavskiy T., Babych A., Yakymyshyn I. Increasing the level of special working capacity of athletes in Ukrainian belt wrestling at the stage of preparation for the main competitions. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2022. – Issue 4 (149). P.p. 101-107.

11. International Sambo Federation (ISF) (2023). URL: <https://Sambo.sport/en/> (data zvernennia: 12.01.2023). [in Ukrainian].

12. Ukrainian Sambo Federation (FSU). (2023). URL: <http://Sambo.net.ua> (data zvernennia: 12.01.2023). [in Ukrainian].